

СТАНОВИЩЕ

От доц. Пена Митева Джебджева, д.оз

Катедра „Здравни грижи“ Филиал Сливен

при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Член на Научно жури съгласно Заповед № Р-109-154 от 27.03. 2026 г на Ректора на
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Относно: процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“
В област висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление

7.4 Обществено здраве специалност: Управление на здравните грижи

на **Елка Данчева Костова** – докторант в редовна форма на обучение

**Тема: „Съвременни компетенции на рентгеновия лаборант при работа с
дигитална дентална образна диагностика“**

Научен ръководител: Доц. Светлана Пенева Ангелова, д.оз.

1. Общо представяне на процедурата

Със Заповед на Ректора на МУ – Варна № Р-109-147 от 23.02.2023г. *Елка Данчева Костова* е зачислена като докторант в редовна форма на обучение в Докторската програма по „Управление на здравните грижи“ към Катедра „Здравни грижи“, Филиал – Сливен при Медицински университет - Варна за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в област висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве, специалност: Управление на здравните грижи.

Дисертационният труд с автор **Елка Данчева Костова** на тема „Съвременни компетенции на рентгеновия лаборант при работа с дигитална дентална образна диагностика“ за присъждане на ОНС „Доктор“ е обсъден и насочен за защита от Катедрен съвет на Катедра „Здравни грижи“ – Филиал Сливен при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, на 24.02.2026г. Научен ръководител е Доц. Светлана Пенева Ангелова, д.оз.

Представеният комплект документи е в съответствие с Правилника за развитието на академичния състав в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна и включва всички посочени документи.

Докторантката е приложила две публикации по темата.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Авторката *Елка Данчева Костова* завършва Медицински колеж – гр. Пловдив при МУ – Пловдив, специалност: “Рентгенов лаборант“ през 2001г. В периода 2015 - 2018 г. придобива

ОКС “бакалавър” по специалност: “ Управление на здравните грижи“ в МУ „Проф.д-р Параскев Стоянов” – гр. Варна, а през 2019г. се дипломира с ОКС „Магистър” със специалност: “Управление на здравните грижи“ в МУ „Проф.д-р Параскев Стоянов” – гр. Варна.

Професионален стаж като рентгенов лаборант започва през 2001г. до ноември 2020 в отделения по Образна диагностика и Медико диагностични лаборатории в гр. Варна

Кариерното ѝ развитие свързано с университетското образование започва от ноември 2020 като Асистент ВУ в Медицински колеж, УС “Рентгенов лаборант” при – МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов”, а от м. юни 2024г е и ръководител УС „Рентгенов лаборант“ към Медицински колеж - Варна. Ръководи занятия по следните дисциплини: Основи на образната диагностика. Рентгенографски методи – упражнения и Учебна практика.

Обща оценка на дисертационния труд

3. Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд разработен от *Елка Костова* е насочен към проучване и анализ на съвременните компетенции на рентгеновия лаборант при работа с дентална образна диагностика. Структуриран е в общ обем от 178 страници и пет основни глави: първа глава – Литературен обзор – актуалност на проблема; втора глава - Цел, задачи, методика и организация на проучването; трета глава - Резултати от собствени проучвания; четвърта глава – Практически подходи; пета глава - Изводи, препоръки и предложения, приноси. Онагледен е с 14 таблици, 67 фигури и 5 приложения. Библиографската справка включва 232 литературни източници, от които 36 на кирилица и 196 на латиница.

Отделните глави на разработката са хронологично свързани и отговарят на структурните и съдържателни изисквания за подобен научен труд. Инструментариумът на изследването е собствено разработен и включва четири анкетни карти за проучване на съвременните компетенции на рентгеновия лаборант при работа с дигитална дентална образна диагностика насочени към преподаватели и студенти специалност „Рентгенов лаборант“, практикуващи професията и потребители на кадри. Разработен е и въпросник за полуструктурирано интервю насочен към експерти. Представени са в приложения. В тематична свързаност с дисертационния труд са публикувани 2 научни публикации.

4. Актуалност и информираност по проблема

Предложеният за обсъждане дисертационен труд на авторката *Елка Данчева Костова* разглежда актуален проблем свързан с големия технологичен напредък в медицинските изображения през последното десетилетие. Интересът на авторката към тази тема е следствие от нейният дългогодишен опит и професионална подготовка.

Литературния обзор в обем съдържа 62 страници включва 232 литературни източника преобладаваща част от които публикувани през последните 10 години. Той е структуриран в четири основни раздела, които хронологично следват основните задачи на изследвания от докторантката проблем и разглежда негови различни аспекти.

В литературния анализ проличава добрата информираност на докторантката по темата свързана с предизвикателствата, които поставя глобалното навлизане на дигитализацията и изкуствения интелект в съвременното здравеопазване и медицинско образование. Събраната и анализирана информация прави преглед на непрекъснатото усъвършенстване на софтуерните функционалности на рентгеновите апарати и изискванията, които поставят за актуализиране и оптимизиране нивото на формираните знания, умения и компетенции на рентгеновия лаборант в динамично променящата се технологична среда.

Прегледът на литературата по проблема показва необходимост от образователни и практически подходи за бърза адаптация към новите технологии за гарантиране на качеството на получените резултати и осигуряване на безопасност за пациентите

5. Методология на проучването

Авторката провежда собствено проучване сред генерална съвкупност, която обхваща 317 респонденти - преподаватели, водещи специалните учебни дисциплини на специалност „Рентгенов лаборант“ (n=24); студенти от специалност „Рентгенов лаборант“ – (n=127 от Медицински колежи в София, Пловдив, Варна и Плевен; практикуващи професията „Рентгенов лаборант“ – (n=113); потребители на кадри от специалност „Рентгенов лаборант“- (n=46); на територията на градовете: Варна, Добрич, Шумен, Велики Преслав и Омуртаг и експерти от направления „Радиология“ и „Дентална медицина“ – (n=7).

Проучването е одобрено от Комисията по етика на научните изследвания (КЕНИ) към Медицински университет – Варна.

Целта на дисертационния труд е ясно и точно формулирана. Поставени са седем задачи, които обхващат различни аспекти на проблема, реалистични са и позволяват добро изпълнение на планираното проучване. Заложени са 3 работни хипотези.

Инструментариумът на изследването е собствено разработен от изследователя и включва четири анкетни карти - една за студенти; една за преподаватели, включващи двадесет

и четири въпроса; една за практикуващи рентгенови лаборанти; и една за потребители на кадри, включващи двадесет и един въпроса.

Разработен е и въпросник за полуструктурирано интервю с 13 въпроса насочено към експерти в направления „Радиология“ и „Дентална медицина“.

Използваните изследователски методи - документален, социологически метод и статистически методи - дават възможност за задълбочен анализ и интерпретация на резултатите и гарантират тяхната валидност.

6. Резултати и обсъждане

Резултатите от изследването, проведено с отделните групи респонденти са представени от *Елка Костова* в трета глава на дисертационния труд. Описани са техните социално-демографски характеристики и резултатите са групирани в тематични раздели следващи хронологията на поставените седем задачи

Представените данни установяват дефицити в практическото обучение на студентите и е изведена необходимост от допълнително обучение и интегриране на съвременни симулационни технологии в учебния процес.

Получените резултати са структурирано анализирани и онагледени с 9 таблици и 51 фигури. Анализът на данните и тяхното обсъждане, отговарят на формулираните цел, задачи и хипотези и закономерно дават възможност за достигане до важни изводи и предложения.

Формулирани са 10 извода, които в синтезиран вид обобщават отразените данни от проведеното проучване. Изводите като цяло отразяват реализирането на поставените задачи на проучването.

Препоръките и приносите, дефинирани от докторантката са направени на базата на направените изводи.

Докторантката предлага *учебна програма по свободноизбираема дисциплина „Дигитална дентална образна диагностика“ за изграждането на дигитални компетенции у студентите по специалността.*

Създадена е *специализирана електронна библиотека* с реални, анонимизирани дентални образи, структурирана в директории по файлови формати (DICOM, TIFF/JPEG) и по видове модалности (интраорални, панорамни и СВСТ), която би допринесла за развитието на дигитални компетентности на студентите.

Дисертационния труд е написан компетентно, на добър език, прецизен по отношение на терминологията и отговаря на изискванията.

7. Автореферат

Авторефератът е написан на 66 страници, представен в четири раздела и съдържа основните елементи на проведеното изследване. Съдържанието и качеството на автореферата,

отговаря на изискванията на Правилника на МУ – Варна, като достоверно и адекватно отразява основните резултати от проучването. Представени са две публикации свързани с дисертационния труд.

В заключение считам, че представения от *Елка Данчева Костова* дисертационен труд на тема: „*Съвременни компетенции на рентгеновия лаборант при работа с дигитална дентална образна диагностика*“ показва задълбочените теоретични знания и интереси на докторантката по темата. Дисертационният труд по актуалност, обем на проучването, съобразност на методиката, качество на получените резултати и значимост на научните приноси отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за развитие на академичния състав на МУ „Проф. д-р П. Стоянов“ Варна.

Във връзка с това, давам своята **положителна оценка** на проведеното изследване, представено в дисертационния труд и автореферат и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да се присъди на **Елка Данчева Костова** образователна и научна степен „**Доктор**“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, в професионално направление 7.4 Обществено здраве и научна специалност „Управление на здравните грижи“.

14.04.2026г.

Изготвил становището:

доц. Пепа Джеджева, д.оз.

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679